

Nr 700

Av herrar Wikström och Richardson, om statsbidrag till romersk-katolska m. fl. församlingar för kurativa insatser bland invandrare.

(Lika lydande med motion nr 811 i Andra kammaren)

Under och efter kriget har invandrarna ständigt ökat i antal i vårt land, och så har också hjälpinsatserna. Statens, kyrkornas och de enskildas arbete har därunder fått allt fastare organisation. Inte minst förtjänar att nämnas de anonyma storverk som personal vid invandrarbyrån, arbetsförmedlingar, sjukkassor och andra institutioner utfört. Samvetsgrant och grundligt söker man i Sverige skapa ett smidigt arbetande verktyg för arbetet med invandrarans anpassning till vårt land. Självklara initialsvårigheter för en ny verksamhet och ett gryende främlingshat bland vissa svenska grupper gör inte arbetet lättare. Detta sammanhänger givetvis med de attityder invandrarna själva intar och som förefaller obegripliga, bl. a. därför att vi i vårt land är okunniga om invandrarans förhistoria: vad de lärt sig, erfarit eller inte lärt sig, innan de stiger i land i Sverige. En hög barriär bildas av de annorlunda språken, värderingarna och uppfostringssystemen. En *adekvat* hjälp måste sättas på invandrarans *hela* situation — problemet är psykologiskt hårdbearbetat. Detta har samtliga i landet arbetande invandrarvårdande grupper insett, och mycken ambition har lagts ned på att möta detta krav.

I det kurativa arbetet för invandrarna existerar i Sverige redan en institution, som gjort och gör en oerhört viktig arbetsinsats men som icke på något sätt ekonomiskt understöds av stat eller kommun. Det är invandrar kyrkorna.

Med dessa menar vi i första hand den romersk-katolska och de grekisk-ortodoxa kyrkorna. I vidare mening inkluderas däri även den mosaiska församlingen, som väl inte själv vill kallas kyrka. Andra icke-kristna religioner (islam, buddhism) fungerar så vitt känt är inte genom några egna organisationer som också har kurativ verksamhet, men intet borde givetvis behöva hindra dem från det. I verkligheten får t. ex. jugoslaviska medborgare, som tillhör islam eller är ateistiska kommunister, också hjälp från den katolska kyrkans präster, om de begär den.

Av de nämnda samfunden är den katolska kyrkan störst med sina 100 000 döpta katoliker i landet, av vilka många är, respektive har blivit, svenska medborgare. Antalet katoliker i Sverige har under de senaste tio åren fördubblats.

Katolska kyrkans inställning till sina invandrade trosfränder är entydigt den att man satsar på att integrera de olika etniska grupperna i de svenska katolska församlingarna med så stor enhet som möjligt. Prästernas arbete är till stor del av rent kurativ art. De arbetar i praktiken som oavlönade tolkar och medhjälpare åt

den svenska socialvården, när invandrarna själva har svårt att hitta rätt i dess labyrinter och inte fattar vad som krävs av dem och vad som erbjuds. De ger invandrarna hjälp mot hyressocker, bistånd vid arbetsförmedling, bilägger nationella och andra motsättningar inom invandrargrupperna själva, fungerar kort sagt som en mångspråkig sluss in till det svenska samhället.

Därtill kommer den vanliga kyrkliga servicen, som ju även invandrarna har rätt att göra anspråk på, med vigslar, barndop, begravning o. s. v. Vigslarna betyder ofta ett stort arbete med att skaffa alla papper som behövs, där prästernas språkkunskaper och internationella erfarenhet är både invandrarna och de svenska myndigheterna till stor nytta.

Man bör slutligen också nämna den personliga själavård som ges åt dessa människor, vilkas situation ofta även rent personligt är mycket pressad och som på grund av språkbarriären inte skulle kunna få mycket hjälp av en svensk psykiater eller familjerådgivare, även om de hittade fram till en sådan.

I Stockholm och Göteborg driver kyrkan egna skolor för att så tidigt som möjligt lära barnen svenska och bättre integrera dem i det svenska samhället. På vissa håll finns även katolska lekskolor, där barn från skilda nationaliteter och kulturer lär sig tolerans och samlevnad på ett mycket konkret sätt — vilket inte minst de svenska barnen har glädje av.

Utan katolska kyrkans hjälp skulle invandrarnas situation i Sverige ha varit ännu svårare och mera utlämnad än den är.

De grekisk-ortodoxa kyrkorna har färre medlemmar i Sverige och arbetar under ännu svårare yttre förhållanden men i princip på samma sätt. Dessa kyrkor har en särskilt svår uppgift, då de måste arbeta bland människor som rent politiskt står i skarpa inbördes konflikter, ännu mer än vad som är fallet bland katolikerna.

De mosaiska församlingarna har under den allra senaste tiden ställts inför helt nya och vidgade arbetsuppgifter på grund av inflyttningen av polska judar. Den judiska befolkningen i Sverige (=den som på ett eller annat sätt anser sig höra till den mosaiska församlingen) har det senaste året ökat med tio procent tack vare denna invandring. Varje ny flykting av denna art är bärare av en personlig tragedi och svåra problem, som fordrar mycken hjälp.

Hur orkar dessa trossamfund med dessa arbetsuppgifter, med ingen eller minimal hjälp av det svenska samhället? Vi kan bidra att besvara denna fråga dels genom att peka på under vilka villkor präster och nunnor får arbeta i Sverige, dels genom att ange varifrån deras inkomster hittills kommit.

En katolsk präst har en årlig inkomst av 5 000 kr. jämte ett enkelrum som bostad (vanligen beläget i anslutning till kyrkan). För dessa 5 000 kr. plus rummet betalar han i skatt till stat och kommun 1 200 kr. Prästerna och nunnorna i katolska kyrkan har ingen begränsad arbetstid utan arbetar från kl. 7 till kl. 23–24. De har icke ekonomiska möjligheter till en hel vilodag per vecka, inte heller till en utlandsresa, om de genom att arbeta för varandra skulle lyckas erhålla semester. Inte för någon arbetskategori i Sverige accepteras numera den standard som dessa människor arbetar och lever under.

Antalet romersk-katolska präster i Sverige är för närvarande 99, av vilka nio svenskfödda. Nunnorna är 220, varav ett tiotal svenskfödda, och elva lekbröder. Övervägande antalet av dessa har alltså fått hela sin utbildning utanför Sverige och utan att det kostat svenska staten ett öre.

De fortsätter att inte kosta oss någonting. Vill man se hur kyrkan löser sina ekonomiska problem kan man ta den katolska församlingen i Göteborg som ett exempel. Dess årliga driftbudget är 200 000 kr. 20 % av detta täckes av den frivilliga s. k. kyrkoavgiften, 25 % av kollekter, 20 % av den årliga inkomsten från julbasaren. De återstående 35 % består av medel, insamlade genom vädjan till katoliker i andra länder, samtliga med lägre allmän levnadsstandard än Sverige. Då nyligen en kyrka byggdes av katolikerna i Södertälje, insamlades 200 000 kr. av kostnaderna i Münchens katolska stift.

Den svenska staten lämnar några mycket blygsamma bidrag till katolska kyrkans barndagsverksamhet och till studiearbetet.

Den grekisk-ortodoxa kyrkan har sedan sommaren 1969 ett anslag på 30 000 kr. till en prästtjänst inom kyrkan i Kristianstad. Det är en mycket liten summa i förhållande till det arbete man får ut genom den. Denna tjänst tillkom för övrigt på initiativ av KFUM-KFUK som med egna medel tillsatte en kurator för de ortodoxa i Sydsverige. Tjänsten övertogs sedan av arbetsgruppen för invandrarfrågor.

Svenska kyrkan har, trots god ekumenisk samarbetsvilja på många håll, inga eller små legala möjligheter att avsätta medel till den katolska kyrkans verksamhet. Den katolska kyrkan har varken som den svenska kyrkan ärvd egendom och statligt underhåll eller som frikyrkorna ett solitt, kollekttränat medlemsunderlag. Dess medlemmar är i stor utsträckning fattiga sydeuropéer, som måste skicka så mycket de kan hem till egna familjer, vars enda försörjare de ofta är.

Bland protestanter härskar en vanlig missuppfattning om "det rika Rom", som borde kunna sörja för alla sina barn. Verkligheten är den, att en enskild katolik inte har mer ekonomiskt utbyte av påvens tiaror än en svensk pensionär av riksregalierna.

Härtill kommer en praktisk eller rättare sagt opraktisk detalj — det är omöjligt för den katolske eller ortodoxe själasörjaren att genom folkbokföringen få reda på var det bor folk ur hans kyrka. Av skäl, som inte har något som helst med den nuvarande situationen att göra, registreras inte längre religionstillhörigheten hos de i Sverige bosatta. En sådan registrering skulle avsevärt hjälpa de s. k. "främmande trosbekännarnas" själasörjare i deras uppsökande och kurativa arbete, särskilt när det gäller dem som är bosatta på mindre orter.

Statens invandrarverk i Stockholm har ett årligt anslag på 2 miljoner kr. till anpassningsfrågor. Denna summa är emellertid redan förbrukad, till stor del på den mångspråkiga invandartidningen (där notiser och uppgifter om invandrar kyrkornas verksamhet tyvärr nästan aldrig förekommer) och på annan upplysning. Då den katolska kyrkan, de ortodoxa kyrkorna och de mosaiska församlingarna redan, vid sidan av kyrklig service och själavård, utför kurativt arbete bland invandrarna av väsentligt omfång och av i princip samma art som invandrarverket, anser vi det rimligt att de får ekonomiskt stöd i detta arbete genom invandrarverket. Sådant stöd bör också

gälla centrala samarbetsorgan inom dessa kyrkor för deras samordning av de kurativa insatserna.

Med hänvisning till ovanstående vill vi föreslå,

att ett anslag på en miljon kronor måtte ställas till statens invandrarverks förfogande att fördelas mellan de romersk-katolska, grekisk-ortodoxa och mosaiska församlingarna liksom andra religiösa invandrargrupper för deras kurativa insatser bland invandrarna.

Stockholm den 27 januari 1970

Jan-Erik Wikström (fp)

G. Richardson (fp)
